

Kronik: 7.500 enheder inkl. mellemrum: kronik@information.dk
 Læserbreve: 1.300 enheder inkl. mellemrum: debat@information.dk
 Langt læserbrev: 2.600 enheder inkl. mellemrum: debat@information.dk
 Kommentar: 4.700 anslag inkl. mellemrum: debat@information.

at udtrykke deres synspunkter, bør undersøgelser f.eks. gennemføres anonymt. Ved anonymitet kommer der nemlig flere kommentarer og mere kritik frem. Det skyldes, at patienten stadig i mange sammenhænge ser sig selv som den svage part. Det er ikke alle patienter, der er helt trygge ved at kritisere de afdelinger, hvor de behandles, eller som de måske skal besøge igen.

I dag kører LUP'en imidlertid med et løbenummer på skemaerne. Det er uheldigt, fordi det kan bringe patienten i tvivl om anonymiteten.

Det kan også have afgørende betydning for resultatet, hvornår på året undersøgelser gennemføres. Her er det uheldigt, at den seneste danske LUP pludselig flytter måleperioden fra jan-feb-mar til aug-sept-okt og herefter konkluderer, at nu er der sket forbedringer af patient-

” Man kan ikke undgå at få den kedelige tanke, at de store patienttilfredshedsundersøgelser primært gør nytte som argumenter i politiske tv-dueller mellem statsministerkandidater og som markedsføring på glittet papir

tilfredsheden. Det havde klædt undersøgelsen med et forbehold. Meget tyder nemlig på, at stigningen i tilfredshed lige så vel kan skyldes skiftet i måleperiode fra vinter til sommer. Og hvad er stjerneregningen over hospitalerne så værd?

Brug pengene rigtigt

Når medierne igen og igen citerer LUP for tilfredshedsprocenter på op til 96 pct., er vi kommet dertil, hvor vi må have den kritiske sans frem og spørge os selv, hvem der kan have nytte af undersøgelsen. Efter 11 år og seks målinger mangler vi stadig viden om, hvorvidt LUP-rapporterne faktisk bruges af hospitalerne til kvalitetsudvikling.

Måske burde vi bruge langt færre ressourcer på de store og dyre landsdækkende undersøgelser, der blot repeterer den høje generelle tilfredshed, og i stedet koncentrere opmærksomheden om lokale skræddersyede undersøgelser rettet mod udvalgte patientgrupper, som vi på forhånd ved har vanskelige vilkår i sundhedsvæsnet.

Det gælder f.eks. de medicinske patienter, patienter uden klare diagnoser, patienter med flere diagnoser eller patienter, hvis behandling er opsplittet mellem hospital, læge og kommune. Og det er slet ikke givet, at det er spørgeskemaer, der skal bruges.

Patientundersøgelser, der tager afsæt i lokale virkeligheder og specialer, har bevisligt medført kvalitative forbedringer for patienterne, mens de store generelle pati-

Patienter, der kan se stressede sygeplejersker haste forbi, nænner ikke at brokke sig over plejen, selv om den ikke er i top.

FOTO: NICOLAI HOWALT/SCANPIX

entilfredshedsundersøgelser rundt om i verden næsten aldrig har dokumenteret sådanne effekter.

Vi bør også undersøge, om sygehusenes personale bruger rapporterne, og om de oplever, at de rummer anvendelig information – her skræmmer sporene fra udenlandske undersøgelser. Indtil en sådan viden foreligger, kan man ikke undgå at få den kedelige tanke, at de store patienttilfredshedsundersøgelser primært gør nytte som argumenter i politiske tv-dueller mellem statsministerkandidater og som markedsføring på glittet papir, hvor hospitalerne så efterfølgende udstyres med fiktive stjerner, som så gribes som nyhedsstof af pressen. Er der ikke gået for meget pop i et alvorligt emne? Det kunne se sådan ud.

KRONIK@INFORMATION.DK

Erik Riiskjær er tilknyttet forsker på Aarhus Universitet
 Jette Ammentorp og Poul-Erik Kofoeder er begge forskningsledere på Sygehus Lillebælt

Fælles mønt forudsætter fælles vaner

Hvad kræves der for, at Grækenland og Italien skal trives med D-mark? Havde man formuleret udfordringen sådan, var svaret lettere at se: Tyske vaner

Valutarisk integration

af Arne Jon Isachsen

Det sidste halvandet år har den ene krisepakke i euro-landene afløst den anden. Det mest bekymrende ved situationen er ikke den manglende holdbarhed i de forskellige kriseløsninger, men den manglende forståelse af de grundlæggende udfordringer, som den fælles mønt skaber.

Rent politisk har Den Økonomiske og Monetære Union i EU (ØMU'en) kun spinkel demokratisk forankring. Sverige og Danmark kom ikke med, fordi folket – ved en folkeafstemning – sagde nej. I andre lande bestemte demokratisk valgte organer, at euro ville man have, hvis man kunne få det. Et stort folkeligt engagement for at udskifte egen møntenhed med EU's valuta, var vanskeligt at spore.

Det, man imidlertid ikke erkendte i processen, er, at indførelse af en fælles mønt indebærer langt mere end at udskifte gamle pengesedler med nye og acceptere en fælles centralbank samt bortfald af egen rente- og valutapolitik.

Da Tyskland havde mest at tabe ved overgangen til den fælles mønt – nemlig den prestigefulde og stabile tyske mark, som de andre EU-lande i grunden misundte tyskerne – var det kun ret og rimeligt, at tyske vaner nu skulle gælde for alle: Euroen blev derfor konstrueret med den tyske mark som skabelon.

Fanget i gamle vaner

Hvad skal der til for, at Grækenland og Italien kan trives med tyske mark som sin valuta? Var udfordringen blevet stillet sådan op, havde svaret været lettere at se: Nemlig tyske vaner. Både når det gælder løn- og prisstigninger og orden i de statslige finanser.

Grækenland har ingen drakme at nedskrive og Italien ingen lire. Man må da undgå at komme i en situation, hvor der bliver behov for nedskrivning af ens valuta. Det betyder, at løn- og prisstigninger må være på linje med dem i Tyskland.

Og at statens udgifter ikke må være så store, at konkurrenceudsatte virksomheder får for dårlige rammebetingelser.

Gamle vanemønstre er svære at bryde. Bedre blev det ikke, da græsk og italiensk overforbrug for statens penge ikke fik konsekvenser for hverken renter eller valutakurs. Den lave rente, som ECB – den fælles centralbank for Euroland – bestemte, kom også Italien og Grækenland til gode. Forvarslere om nødvendige fremtidige devalueringer var der ikke behov for; man havde jo ingen valuta at nedskrive.

Den disciplin, som markedet tidligere havde tugtet Grækenland og Italien med – i kraft af en højere rente, når statsfinanserne løb løbsk – var også borte. Den statslige låneiver, som det var tanken at holde i skak igennem den såkaldte stabilitets- og vækstpagt, fungerede ikke efter hensigten. En midlertidig overskridelse fra tysk side, der blev set igennem fingre med, udhulede pagtens legitimitet og dermed dens effekt.

Mange er nu ivrige for at skabe en finanspolitisk union som overbygning på den monetære. En finanspolitisk union indebærer, at de offentlige indtægter og udgifter i det enkelte land skal ses som et EU-anliggende. At nogle lande har overskud på deres statsbudgetter og andre underskud giver mindre anledning til bekymring, så længe helheden er i rimelig balance. Overførsler landene imellem indgår som et centralt element i en finanspolitisk union.

Identiteten spænder ben

Parallellen til USA er oplagt. Hvert år har staten New Mexico store underskud på sine offentlige budgetter, og hvert år har staten Rhode Island solide overskud på sine. Det hele udjævner sig ved, at New Mexico er fast modtager af midler, og Rhode Island fast leverandør af dem. At amerikanerne i Rhode Island således finansierer de

” Indførelsen af en fælles mønt indebærer et kulturprojekt. Man kan ikke nøjes med bare at fokusere på de traditionelle økonomiske forhold

offentlige udgifter i New Mexico, er et mindre problem. Man er amerikaner først og dernæst indbygger i den enkelte stat.

I Europa er det – indtil videre – modsat. Man har for vane at se sig selv som græker eller tysker først. Dernæst som europæer. Så længe det forholder sig sådan, bliver en finanspolitisk union et demokratisk problem.

’Under massivt pres fra EU og IMF gennemfører politikerne i Grækenland alene krisepakker, hvis hensigt det er at udpine os mest muligt,’ tænker de almindelige grækere. ’Højere skatter og reducerede offentlige ydelser for at skabe bedre balance i de statslige finanser er, hvad alting drejer sig om. Tilliden til politikerne bliver svækket. Vil de overhovedet deres eget folks bedste?’

Catch 22

I en sådan situation er det sandsynligt, at omfanget af den skjulte økonomi vil vokse. Ikke blot i Grækenland, men også og i andre EU-lande, hvor skattetrykket og politikerleden vokser.

En voksende sort økonomi betyder, at folk holdes beskæftiget. Men konsekvensen er også, at en forøgelse af skatte- og afgiftssatser indbringer færre penge i statskassen end planlagt. Det hele har et præg af *Catch 22*.

I bagklogskabens lys skulle man tro, at det var let at se, hvad der burde være gjort anderledes, da euroen blev indført. Indførelsen af en fælles mønt indebærer et kulturprojekt. Man kan ikke nøjes med bare at fokusere på de traditionelle økonomiske forhold. Man må lodde dybere: Hvilke vaner og traditioner i samfundet kommer under pres med en fælles mønt?

Arbejdsmarkedets virkemåde og den måde, hvorpå statens finanser ordnes, er to helt centrale områder. Et målbevidst arbejde, hvor andre eurolande over tid får held til at etablere tyske vaner på disse områder, er afgørende, hvis euroen skal overleve på sigt.

Men nej – ingen ser ud til at have særligt fokus på det. Krisepakker, hvor det nødvendige antal milliarder euro bestandig vokser, er det, som præger nyhedsbilledet og optager politikere og embedsværk i eurolandene.

Arne Jon Isachsen er norsk professor i samfundsøkonomi

© Arne Jon Isachsen og Information

Oversat af Niels Ivar Larsen